

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre.....	24 kor. (12 frt.)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy hónapra.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	8 fillér (4 kr.)
Vidékre.....	10 „ (5 „)

Megjelenik minden hétfőn

korán reggel.

Uttér és vasárnap nincsen.

Kolozsvár, 1904.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

Hétifő, október 31.

A mi nincs
a költségvetésben.Irt: Hentaller Lajos orsz. gyűl. képviselő.
Kolozsvár, okt. 31.

Körülbelül másfél óráig beszélt Lukács László, Magyarország minisztere. Beszélt azon a nála annyira megszokott monoton, alig-alig hallható hangon, a mely egyáltalán nem enged arra következtetni, hogy annyi erély, annyi szívósság lakozna benne, hogy a pénzügyminiszteri terhes és lélekölő munkát már egy hosszú idő óta bírja, kibírja és megbírija.

Lukács László másfél óráig beszéde alatt hazánk pénzügyi helyzetét teljesen a saját és a kabinet szája íze szerint esetelte s egyáltalán betérjesztette az egymilliárd koronát már a jövő évben jóval felülmúló deficitmentes költségvetési előirányzatot. A ház baloldala ámul-bámul. A szabadelvűpárt azonban annál komorabb némaságba merült. Helyeselnél az egyik oldal sem helyeselte.

Ép ezért, egyszerűen konstatajuk, hogy maga a szabadelvűpárt is hidegen, sőt ellenszenvesen fogadta a pénzügyminiszter előterjesztését. És a mikor ezt tesszük, körülbelül történetesen eszteltük a ház felfogását. Lapunk tere nem engedi, hogy a költségvetés tételeit részletezzük. Ép ezért egyszerűen elengedőnek véljük, ha általánosságban bíráljuk el, miféle eredményeket képes felmutatni Lukács László az általa betérjesztett költségvetési előirányzatban, mely testvérek között is eléggé csúszos összeget tesz ki? Ezenkívül cikkünk végén rámutatunk arra, a minek benne kellene lenni, de még sincsen benne.

Lukács László, amint előterjesztéséből kitűnik, nagy eredményeket ért el a lefolyt évben a pénzügyi téren.

Csak egy a bökkenő! Nem az állam védelem forrásainak emelésében ért el nagy eredményeket. Hanem az adók emelésében s az adók behajtásának szorgalmazásában.

Pedig e kettő közt óriási és lényeges különbség van! A jövedelmi források emelése ugyanis az általános és közvagyonosodást; az adóbehajtás rendkívüli tulszigorsága pedig a pénzügyi források romlását eredményezi.

Az a derű, az a rózsaszín, ami a költségvetést keresztül lengi, egyenesen az adók lelketlenül szigorú behajtásából származik. Ez által esetleg még egy-két évig mutathat fel a pénzügyminiszter vagy utóda látszólagos javulást. De ez a látszólagos javulás tényleg és valóságban nem más, mint az adófizetési képesség gyorsabb apasztása, az adófizető polgárság tökevégyonának megtámadása.

Az ily pénzügyi gazdálkodás mellett Magyarország hamarosan el fog vérzeni, ha államgazdaságunk egész rendszerét gyökeresen át nem alakítják.

Az első és legsürgősebb reform amit a pénzügyminiszternek már rég kötelessége lett volna a Ház elé terjesztetni: a progresszív adó behozatala.

Mert a legszembeötlőbb istentelenség, hogy az adótehék aránytalanul vannak el- és felosztva a kis- és nagyzadók, főleg pedig a kis- és a nagybirtok között. A kisbirtok adója elviselhetetlen míg a tulságosan agyonadózott kisbirtokos megterheltségével szemben a nagybirtok aránylag meg sem érzi a rá kivetett miniszteri adóterhet.

És ezzel a progresszív adóztatással nemcsak a költségvetésben fog nagyot lendíteni az, aki behozza, hanem legalább ötven esztendőre

megmenti hazánkat s megmenti főleg a magyar Alföldet a földmivelő szocializmus rémétől. Lehet, hogy meg is csinálják, de csak akkor, ha a latifundiusos agráriusokat nem hívják meg ez ügyben anketre.

Általában pedig a költségvetés reánk azt a benyomást teszi, hogy nemcsak a mi koldusországunk, de ha folyóink vize szivárvánnyá változna, államháztartásunk akkor sem bírná ki a nap-nap után emelkedő újkatonai terheket.

De van ennek a költségvetésnek jellemző része is.

Az, hogy belsültségleteinkre alig jött ott garas, vagy csak fillér is, ahol a közös kiadásokra száz és száz milliókat fecseklünk el rendes, rendkívüli és pótkiadások címén.

Csak egy hiányra mutatnak rá: az ingyenes népoktatás hiányára. A milliárdot tulhaladó költségvetés mellett igazán ugynevezett »gyufára való spórolás« az, hogy az állam által fentartott elemi népokiskolákban nem törlik el a tandíjat. Ez kis dolognak látszik. Lehet az is. De tényleg és lényegében nagy jelentőségű. És a magyar államnak semmiféle tökéje nem hozná meg oly dusan, busásan a kamatot, mint az, amit a magyar nép legszegényebb részétől von el mint tandíjat. De ezenkívül megteremné a gyümölcsöt abban az ezer és ezer idegenajkunak született, de magyarra nevelt polgárban is, akik, ha a népoktatás ingyenes lenne, ott a magyar állam népokiskolájában magukba szívják a hazafitit érzést.

En edes istenem! Ha már oly pazarul költünk a közözügyekre, ha kántár nélkül lovagolunk az összbírodalom eszméjének délibábján, akkor pár garast a magyar faj nevelésére sem kellene sajnálnunk.

Ha beruházásokkal gazdasági helyzetünkön nem javíthatunk, legalább pár ezer koronával mentjük meg a hazánkat, a magyarságnak, a magyar nemzetnek azt a néhány ezer magyar fiut, akiknek szülei oly szegények, hogy nem képesek a tandíjat fizetni. Ingyenes népoktatás, jöjjön el a te országod!

Ellentállási jog.

Irt: Kalmár Antal dr.

Közjogunknak azon törvényes intézkedése, hogy a meg nem szavazott újoncok és kizadók a kormányzatnak b-bajtani nem szabad, lényegében az ellentállási jog passzív alakzatának az elismerése.

Közjogunknak azon másik alapvető intézkedése pedig, hogy a törvényeket megsejtő miniszterium vád alá helyezhető s halálra is ítéltető, lényegében szintén nem egyéb mint a passzív ellentállási jognak aktív folytatása.

Közismert dolog, hogy nálunk Bécsnek a tulkapásait az országgyűlés többségi akaratával fedezik. Mert megvan ugyan nálunk az alkotmányosságának a legjobb látszata, minthogy azonban ennek az alkotmányosságának a végrehajtó hatalom által való kezelése nem a nemzeti akaratot fejezi ki, azt egyenesen alkotmányos kényuralomnak lehet minősíteni.

Mert nem kétséges, hogy alkotmányosságunknak azon (Tisza szerint törvényes) tartalma, hogy a kiegészítő magyar hadseregnek a nyelve német s hogy az ország gazdasági önállósága (egy láthatatlan akarat ellenében) el nem érhető, nem a nemzeti akaratot fejezi ki.

Vannak tehát alkotmányjogi kifejezések, amelyek a nemzeti akarat kifejezésében alkalmazni nem lehet s van felelős végrehajtó hatalmunk, amely a nemzeti akarat ellenében el nem érhető, nem a nemzeti akaratot fejezi ki.

És ne mondja senki, hogy alkotmányosságunknak ezen kétségbeesítő helyzetére nézve van rendes orvoságunk.

Nincs!

Egyetlenegy van, de az rendkívüli: az ellentállási jog.

„Az ellentállás szent joga sarkköve a mi alkotmányunknak” — írja Angliának egyik legnagyobb közjogi tekintélye, a hírneves kancellár, lord Brougham. Ez alkotja tulajdonképpen a mottóját nagy művének „Az angol alkotmányról”, a mely pedig tudvaleg Viktori királynőnek volt ajánlva. Hosszas indoklásának, mely a koronának, az angol Habsburgoknak, a

Stuartoknak a tulkapásait eseteli, elég végső szavaira utalni:

„Amiket elmondottam, bizonyítják, hogy a törvény maga nem elegendő biztosíték szabadságaink oltalmára; biztosíték csak egy van: az utolsó lehetőség ellentállani a jogtalan kényuralomnak”.

Az angolok tehát az önkényuralommal szemben azt a fegyvert használták, a melyet a magyar alkotmány 1867. előtt nem forradalmi, de törvényes cselekménynek minősített. Nálunk ugyanis II. András 1222. évi törvényének záradékában, az aranybullaiban volt kifejezve a nemzet törvényes ellentállási joga, a mit I. Lipót könyörgésére az 1687. IV. t. cikkely Corpus Jurisunkból ugyan kitörölhetett, de nem törölhetett ki a nemzetnek életvilágából.

Igy a nemzetnek ellentállási joga most is megvan és így nem a változott közjogi formát, a passzív rezisztenciát értem, hanem azt, hogy a jogtalan erőszak — mindig jöhet a jogos erőszak.

Éppen úgy, mint az angoloknál, a hol Brougham szerint a nemzet ellentállási joga most sincs, de nem is volt törvénybe iktatva, de főnáll az ma is nálunk, mint egy meg nem írott törvény, egyike azon számosaknak, a melyek teljes érvényű és joghatályú képviselnek, habár az angol törvénytárába beiktatva nincsenek is. A törvényben nem iktatott ellentállási jognak éppen olyan erőt tulajdonítanak, mint például azon másik meg nem írott törvénynek, hogy a kabinettnek le kell köszönni, ha az alsóházban nincsen többsége.

Azonban az angol alkotmány módjára a nemzet életvilágába bevett ellentállási jogról egyelőre ne beszéljünk csak az ellentállási jognak azon passzív formájáról, ami közjogunk szerint az adó- és tőzong-megtámadásban fejeződik ki. Vitathatlan, hogy a magyar alkotmányosságra berendezett kényuralommal szemben ennek egyedül eszköze az obstrukció (s nem volna egyedül eszköze, ha alkotmányosságunk nem a kényuralomra volna berendezve), ennek pedig megintathatatlansága alapja az országgyűlési teljes szőlásszabadság, a minnek viszont nélkülözhetetlen teltéke a 48-as törvények szellemében megcsinált házszabályokban van kifejezve.

Ez az a logikai egymásután, amellyel a magyar alkotmányosságra berendezett kényuralom — jogos erőszak nélkül is — meg lehet törni.

Az országgyűlési teljes szőlásszabadságra berendezett házszabályoknak ezen alkotmánybiztosító erejét ismeri Bécs és ismeri annak hozzánk küldött kreaturája, Tisza István. Ezt tehát akármiképpen is el kell venni a nemzetől, hogy aztán örökösökig Bécs kezes bárányai gyanánt legyünk kezelhetők. Vizsgáljuk tehát azt az eszközt, hogy ez az országgyűlési köztiszának miféle politikájával érhető el? De vizsgáljuk együtt azt is, hogy a bécsi reakciónak ezen ántuszított dolgát az országgyűlési ellenzék miképpen bírálhatja meg?

Indjuk, hogy ha majd tárgyalásra kerül a házszabályrevízió: annak éppen úgy, mint akármely más törvényjavaslataknak, alkotmányos tárgyalás alá kell kerülni. Az nem kétséges, hogy ha a tárgyalást sikerül befejezni, az országgyűlési szőlásszabadság a szabályt párt lelkisemereifurdalás nélkül legott megszavazza. Mert ez nem gondol az unokára, csak a maga hasára.

Tárgyalás befejezését tehát még az obstrukció árán is meg kell akadályozni. Ezt pedig tven elszánt lelkes ellenzék ember — az országgyűlési teljes szőlásszabadság főlhasználásával — könnyű szerrel megakadályozhatja s azt akár két álló esztendőig is, de még tovább is elhuzhatja.

Így válna dolog azonban, hogy ezt Bécs már várhatja ki és így az is nyilvánvaló dolog, hogy Tisza István célját el nem érheti.

Bécsnek azonban célját el kell érni, mert Bécsben grófi szavát adta s ha szavát nem válthatja: neki is rákötik a talpára a bécsi utilaput.

It szándékozik tehát tenni Tisza István

„Egyle, étezzszerűen alkalmazandó egyetlen nagy erőszakos cselekedet által fogja a bizottság által megállapítandó revízió-javaslatot fogadtatni, megszavaztatni a többség által ha ez meglesz, nyomban a házszabályt, élve, keresztülhat minden törvényjavaslatot, a mig a képviselőház kábultsága irt.

„E lenne tehát Tisza István alkotmánycsinyi

„Azonban — támaszkodva a nemzet ellentállási jogára — erre a késztülő alkotmánycsinyre keitt jögyzünk meg: a én ötvenedmagammal, de elszánt, hajlíthatatlan emberekkel bent llok az országban, akkor nemhogy félnek Tisza és Bé államcsinyjétől, de még gúnyolódó lelken is Tiszára: légy hát erőskező légy északos, tégy amit tehetsz, ami erőtől ki kitelhetik, s majd meglátom, hogy irt mehetsz, hogy bírsz-e én velem! irt a nap fölkelhet nyugatról, de ötven évant, hajlíthatatlan emberrel, akinek a háta mögött a nemzeti igazságoknak

sziklahalmazai állanak: Tisza még akkor sem bírhat, ha a bécsi burgig csinál hidat saját bízanc lelkéből.

Nem bírhat!

Amde elszánt, hajlíthatatlan emberek kellene ide, akik rendületlenül megállják helyüket egy ellenséges világ sziklaerejével szemben s ha int az óra, a »haza« szentí nevével gondatlanul fognak lefeküdni a halál árkába.

Ha azonban ilyen elszánt emberek nem fognak találkozni a magyar országgyűlésen, akkor Bécs parancsolata teljesülni fog, de erre azt a mélységes alkotmányjogi kijelentést kell tennünk, hogy az erőszak hatályossága által létrehozott házszabályok után tárgyaló törvények egyetlenegyikének sem lesz a magyar népre kötelező ereje.

Nem kötelező törvényt pedig az országban végrehajtani nem lehet — ha pedig Bécs mégis végre akarja hajtani, úgy a nemzetnek ott lesz a végső joga: az ellentállási jognak passzív, sőt ha kell aktív formája.

Irodalmi ünnepség Désen.

Medgyes Lajos emléktáblájának leleplezése.

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, okt. 31.

A Dés városban működő Szabad Lyceum nagyszabású irodalmi ünnepséget rendezett tegnap az Erdélyi Irodalmi Társaság részvételével. Mindkét kulturintézményt a legteljesebb dicsőret illeti azért, hogy a tegnapi napot a magyar kultúra terjeszkedésének, fejlődésének ünnepnapjává avatták és azért is, hogy az ünnepségek keretében egy kegyeletes tartozását rótták le Dés volt ref. lelkész-pótlójának Medgyes Lajosnak emlékével szemben. Az ünnep rendezésén a Szabad Lyceum vezetősége fáradozott és a szép sikerű irodalmi nap eseményeire az elismerést első sorban nekik nyújtjuk, de méltán megilleti abból jelentékeny rész az Erdélyi Irodalmi Társaság vezetőségét is, mert így Dés város ünnepét kiszélesítették, becsebbé tették. — Részletes tudósításunk a következő:

A Szamosvölgyi vasút reggel induló vonata vitte le Désre tegnap az „Erdélyi Irodalmi Társaság” kiránduló tagjait és pedig dr. Szamosi János ügyvezető alelnököt, dr. Csengery János alelnököt, Cs. Papp József titkárt, Kovács Dezső, Márki Sándor és Hory Bélát, a társaság rendes tagjait. A társasággal utazott Versényi Györgyné a költő: Medgyes Lajos leánya; Versényi Béla a „Nemzeti Hírlap” s. szerkesztője és Heroz Jenő, lapunk felelős szerkesztője.

A dési pályaudvaron a Szabad Lyceum fogadó bizottsága élőkön Szilágyi Albert polgármesterrel fogadták a vendégeket. Rövid üdvözlés után kocsiba ültek a vendégek és behajtottak a városba, ahol villásreggeli után a város nevezetességeit és különösen a régi ref. templomot tekintették meg.

Tizenegy órára a megyeház dísztermébe már szép közönség gyűlt össze az „Erdélyi irodalmi társaság” matinéjének meghallgatására. Szép asszonyok és leányok egész serege lepte el a terem földszintjét; a hátsó sorokban és a karzatokon pedig Dés polgársága foglalt helyet.

Ott láttunk többek között a következőket: Soós Ilonka, Pünköszt Jenőné, Binder Gusztávné, dr. Parádý Ferencné, Pényes Elekne, Placintár Sámuelné, Simon Gizella, Tüzes Karácsonné, Bod Gyuláné, Szadvány Jánosné, Husz Ödöné, özv. Roth Pálné, dr. Torma Miklósné, Bándy Györgyné, Hankó Edith, Daniel Imréné, Imreh Emma, özv. Benkőné, Keresztes Sándorné, Bodor Zoltánné, Bándy Margit, dr. Vajda Lipótné, Horváth Árpádné, dr. Szancsek Zoltánné, Krémer Málka, Hegner Károlyné, Gálóczi Samuoné, Szilágyi Albert polgármester, dr. Parádý Ferenc korb. ig., Hatfaludy Ernő bankig., Losonczy István v. főjegyző, Balázs Máthé törv. elnök, Placintár Ödön vm. főjegyző, Biró Antal főszámvevő, Kászonyi Jenő, Török János számvevőési főnök, Hoavay Jenő v. tanácsos, dr. Szancsek Zoltán tanfelügyelő, Bándy György alispán, Gajzágó főszolgabíró, dr. Mártonfi Lajos gimn. tanár Szamosújvár, Domonkos Károly gimn. tanár Szamosújvár, Ferenczi Endre, Dombora András vm. aljegyző, Gajzágó László vm. aljegyző, dr. gróf Wass György vm. aljegyző, Kecselsi László vm. aljegyző, dr. Vajda György ügyvéd, Szóts Mihály gimn. tanár, Lengyel S. gimn. tanár, Husz Ödön gimn. tanár, dr. György Zsigmond gimn. tanár, Szacher György tanár, Pünköszt Jenő mérnök, Kádár József polg. el. isk. igazgató, Binder Gusztáv főmérnök, Kühbacher Ferenc bankigazgató, Bot Gyula törv. bíró, Szadvány János gimn. tanár, Vásárhelyi

SZERKESZTŐSÉG

KIADÓHIVATAL

Deák Ferenc-utca 12. szám.

HIRDETÉSEK DIJA:

Egyszázeg centiméterenként 8 fillér.

Párosok és kereskedők kedvezményben részesülnek

Nyilttér megállapodás szerint.

Béla ev. ref. lelkész, Hegner Károly, Gálóczi Samu, Gaál István, Nagy Benedek, dr. Wassserham Adolf.

Ponthan 11 órakor nyitotta meg dr. Szamosi János az ülést üdvözlőve a megjelenteket.

Versényi György felolvasta a főispán üdvözlő táviratát.

Utána Márky Sándor, a mi nagy történettudósnak tartott meg felolvasását »Szolnok-Doboka vármegye pátronusáról« Szent Lászlóról. Érdekes fejtegetéseit, előadásának hazafias, emelkedett szellemű tónusa, mindvégig lekötötték a közönség érdeklődését, mely a felolvasás befejezte után, viharos tapsokban nyilvánult meg.

Ezután Bene Ferenc az ottani Szabad Lyceum egyik oszlopos tagja adta elő »Medgyes Lajos emlékezete« című költeményét, mely a szerző előnyös előadásában nagy hatást gyakorolt.

Utána Kovács Dezső, ami ismert és nagyteljesű novelláiról olvasott fel egy hangulatos elbeszélést a kuruc időkől. Az elbeszélés poétikus színei, hazafias hangulata nagyon tetszett.

Csengery János felolvasása rekesztette be a magas színvonalon álló matiné tárgysorozatát. Apáthy Istvánnak »Világképe« című költeményét adta elő nagy és mély hatással.

Szamosi János ismételtén megköszönte a közönség érdeklődését, mely után az egész ünnepi közönség a Templom-térre vonult, ahol addigra már anélkül is nagyszámú közönség gyűlt össze.

Nemzeti színtől szőló födte el az emléktáblát, melyet Medgyes Lajos emlékeztetőre illesztettek arra a paplakara, melyben a nagy költő életének javát töltötte.

A városi fővezetnek reárendített a Himnuszra, mely után az ifjúsági énekkar Szabó György vezetésével meglepő készséggel ugyancsak a Himnusz adta elő. Versényi György lépett most az emelvényre, hogy elmondja ünnepi beszédét. Medgyes Lajos életét ismertette megkapott költői formában és beszéde közben lehullott a lepel az emléktábláról.

A lelkesedéssel fogadott beszéd után Szilágyi Albert polgármester a Szabad Lyceum elnöke hatatos beszédben felkérte az ev. ref. egyház gondnokát az emléktábla átvételére.

Vékony Ferenc ev. ref. egyházi gondnok megható szavakkal vette át az emléktáblát, mely után az ifjúsági énekkar hazafias éneke után a szép ünnepély véget ért.

Déli egy órakor a vendégek és Dés város előkelő polgárai a »Hungária« szállóban gyűltek össze lakomára. Az első felköszöntőt Szilágyi Albert polgármester tartotta, lelkes szavakkal üdvözlőve a vendégeket.

Dr. Csengery János köszönte meg az E. I. T. nevében az üdvözlést.

Vásárhelyi Boldizsár ev. ref. lelkész, Medgyes Lajos vörkonaira emelt poharat.

Versényi György talpraesett felköszöntőjében a dési nőket éltette; dr. Szócs Mihály tanár, dr. Szamosi Jánosra, P. Sántha Angelus rendfőnök Csengeryre, Márky Sándorra és Kovács Dezsőre, mint a matiné közreműködőire és végül Szamosi János a város der. k polgármesterére Szilágyi Albertre mondottak felköszöntőket.

Három óra lett már ekkorra és így a vendégek kocsiba ültek, hogy visszatérjenek ismét Kolozsvárra, egy szép és hazafias ünnepély kedves emlékeivel.

UJDONSÁGOK.

A múlt hétről.

Kolozsvár, okt. 29.

A nemzetiségek megfújták a harczi riadót és fegyverkeznek — ellenünk. Az erdélyi szász képviselők a magyar parlamentben szándékoznak megindítani a harcot a magyar nyelv ellen. A nagyszabású gör. kel. püspöki kar is kimondta, hogy a mit Berzeviczy kíván tőlük, azt nem fogják teljesíteni. Nem engednek meg, hogy fiaikat, — kik e hazában születtek, kiket ez a haza ápol, táplál s kiknek majd a magyar haza ad egy talpalattnyi földet, hová elhantolják, — magyar nyelvre tanítsák. Csak maradjanak meg továbbra is oláhoknak s legyenek apostolai a dákóromán törekvéseknek, mint ők.

Az oláhok hát nem engednek, sőt ha tehetnének, ők köteleznék a magyar fiukat az oláh nyelv tanítására.... Ugy látszik: még mindig hisznek a jámbor emberek abban a regében, mely szerint Erdély az övék volt s a magyarok csak bitorlóják azt.

Vajjon ismerik-e a nagyszabású urak azt a másik regét, mely más világlátásban mutatja be az ők Erdélyhez való jogukat?

Azt mondja a néprege, hogy itt régesrégén óriások laktak. Egy óriásnak egy óriás lova volt. Akkor volt az a ló, hogy a hátulsó lábával a bodoki havasokon állott, az első lábával Diacekővén, a fejével pedig benyúlt Ro-

mániába s úgy dűszkált ott az oláhok kövér vetéseiben. Az oláhok mindenképpen igyekeztek a lovat elriasztani vetéseikről, de sehogyan sikerült nekik. Összegyűlt egy egész kerület s a pár ezer oláh belekapaszkodott a ló sörényébe, s úgy húzták, cibálták azt. A ló nem hederített rájuk, legelte tovább is a vetést. Egyszer azonban a bodoki havason egy légy rászállott a ló farkára és érzékenyen megcsipette. A ló ekkor hátrakapott fejével a légyhez s ekkor a sörényén levő oláhok beszóródtak Erdélybe. Azóta itt is vannak.

Ebből a regéből is persze csak annyi gaz, mint a románok regéből: semmi. Am azert a ló ismét megmozdulhat, ha nem hagyják békét neki a legyek.

Nemcsak Nagyszebenben tüntetnek az oláhok a magyar nyelv ellen. Állandó demonstráció foly az állam hivatalos nyelvével szemben itt Kolozsvárt is. És a mi a legkülönösebb a dologban, egy millióba került és százezrekkel fenntartott állami intézetben: az egyetemen is folyton oláhul beszélő csoportokba ütközik bele, kinek az egyetemen dolga akad. Az egyetem mult évi rector magnificusa: Apáthy István, rendeletet adott ki, melyben megiltotta a hallgatóknak, hogy a Menza Academica területén más nyelven, mint magyarul beszéljenek. Egyben felhívta az egyetemi polgárságot, hogy az egyetem területén is tartózkodjék az idegen nyelven való beszédtil. A Menzán tényleg nem is lehet azóta idegen szót hallani. Az egyetemen azonban valóságos tüntetés folyik a magyar nyelv ellen az oláh és a szász egyetemi hallgatók részéről.

Üdvös volna, ha a rector tenne ez ellen valamit. Kivételesen esetleg állunk szemben, kivételesen eszközök használata ellen sem emelhető kifogás.

Egyébiránt szíves, eleven az élet az egyetemen. A folyosókon a szigorók sokasága hullámozik. Benn a termekben pedig folynak a szigorlatok. Haller Károly, ki jóságosan bánik a jelöltekkel, a napokban megkérdezte egy szigorlatitól, mikor a magánjogból vizsgáztatna: — Mondja jelölt ur: megházasodhatom e én?

Nem, — válaszolta a jelölt határozott hangon.

— És miért nem?

— Mert öreg a méltóságos ur.

Haller Károlyt kissé meglepte a felelet, de csakhamar ismét felderült az arca.

— Hum, hum. Öreg ember nem vén ember, — mondotta s ruganyos léptekkel hagyta el a termet.

Szép verőfényes idő volt a tegnapi és tegnapelőtti. Egy kis napsugár a ködös piszkos ószben. Meg is élénkült a korzó. Örült mindenki a meleg napsugárnak. Felöltö nélkül sétáltak a fiatal urak a főtérre, délután pedig ismét benépesült a sétátér dadákkal és kis gögicselő polyas babákkal. Ez a sétátér délutáni közönsége és egy-két bakakáplár, kit nem annyira a verőfény, mint a szárazdadák serege vonz oda....

A szép napnak különösen a szombati athletikai verseny rendezői örültek mód felett. — Csak azt fájallat, hogy hamar elmúlt. Ot órákor már ismét ködös szürkület volt és a gázlámpák világítottak csak meg a várost.... Ez sem tart már sokáig. A miniszter a hét elején leküldötte jóváhagyó végzését s pár hó múlva villamvilágítás mellett korzózhathatnak a végimertültség....

Kézdi.

— (Felolvasás az önálló vámtörletről.) Nagyszeben, számadatokkal, statisztikai adatokkal, jogi, társadalmi és nemzetgazdasági igazságokkal támogatott értékes tanulmányt olvasott fel dr. Deák Albert tegnapi délután az Iparos-Együletben az önálló vámtörletről. A magas színvonalon mozgó, ritka érdekességű tanulmányt szép számú közönség hallgatta végig. S hogy nem volt éppen zsúfolásig megtelve az Iparos-Egyület díszes nagytérme, az a városi időnek tulajdonítható, mi elvonta és távolmaradása kényszerítette az iparosság egy részét.

A felolvasást kevéssel 3 óra után kezdte meg dr. Deák Albert és közel két órán át olvasta nagystílusú tanulmányát. Mielőtt hozzáfogott volna Hevesy József az Iparos-Egyület elnöke pár szóval üdvözölte és megköszönte, hogy felolvasással tisztelte meg az együletet.

Azután dr. Deák Albert ismert kitűnő előadásában, sok helyütt szónoki lendülettel előadta érdekes és értékes tanulmányát, melyet sürűn szakított meg a taps és helyeslés. A tanulmány szövegszerű közlését lapunk holnapi számában kezdjük.

— (Jótekonny ünnepély Nagybened.) Nagybened a nemrég alakult protestáns nőegylet november 6-án kezdi meg működését jótekonny ünnepély rendezésével. Az ünnepet a Bethlen kollégium dísztermében és az ev. ref. templomban rendezik két részben. Az ünnepély gazdag műsora következő: 1. Délelőtti 10 órákor a templomban: 1. Invokáció. Énekl: a gyülekezet. 2. Imre. Énekl: a tanítóképző ifjuság férfikara. 3. A »próba-énekeskönyv« 174-ik éneke. Átdolgozta és női vegyeskara alkalmazta: dr. Farnos Dezső. Dr. Farnos Dezső vezetésével énekl: Az egyület női vegyeskara. 4. Imádkozik: Szilágyi Farkas lelkész. 5. »Imre«. Abt F.-től. Veress Gábor harmonium-kísérete mellett énekl: dr. Farnos Árpád. 6. Egyházi beszédet és áldást mond: Főt. és Mélt. dr. Barócs György, erdélyi ev. ref. püspök. 7. Hímanusz: Énekl: a gyülekezet.

II. Délután 5 órákor a Bethlen-kollégium dísztermében: 1. A közönség gyülekezése alatt orgonán játszik Dali István s. lelkész. 2. Hímanusz. Vegyeskara alkalmazta Kapi Gy. Dr. Farnos D. vezetésével énekl: az egyület női vegyeskara. 3. Felolvas Váró Ferenc tanár. 4. »Salve Regina« Kios Ozkáról. Veress Gábor tanár vezetésével előadja első és második heg-dűn 20 képezdei növendék, zongorán kíséri Benke Péter; Harmoniumon: Nagy Mihály. 5. »Szegény asszony könyve.« Irta Vörösmarty M. Szavallja: Simon Erzsike. 6. »Athlából« Mendelscholtz. Veress Gábor orgonakísérete mellett énekelnek: dr. Farnos Árpád és Lázár Amália. 7. »Haldokló mellett.« Irta: Tompa M. Szavallja: Sebestyén Ferencrak-kői ev. ref. lelkész. 8. »Dicsérjük az Urat.« Gáll F.-től. Dr. Farnos Dezső vezetésével énekl: a Bethlen-kollégium gimnáziumi vegyeskara.

— (Rablógylkosság az ország uton) Bajáról jelentik: A csanád-bajai országúton rablógylkosok által megtámadott Herteneiter testvérek közül Antalt szerdán temették el, a másik pedig életveszélyes sebeiivel a kórházban fekszik. A nyomozást a süksői és szentistváni csendőrség teljesíti, a mit azonban nagyon meglehet, hogy a beteg Herteneiter Józsefet nem lehet kibárgatni.

x (Egy gyakorlott korrektör) felvétel k. Cim a kiadónvártában.

SZÍNHÁZ.

* A színházban tegnapi délután ifjusági előadsként Tóth Ede száz arany pályadíjat nyert színműve »A tolonc« került színpadra. A bevezető előadást Solyom János, poigári fiúiskolai tanár tartotta, gazdag színekben és csetelve Tóth életét és irodalmi működését. Az ifjuság mindvégig

nagy figyelemmel hallgatta Solyom tanár szép előadását s végül óriási tapsviharral jutalmazta.

Az előadás maga meglehetősen vontatott volt. Bizonyos farság látszott a szereplőkön, csupán Szentgyörgyi öntött egy kis életet az előadásba, utólrhetetlen Mravcsákjával. Laczó Aranka Ördög Sárja szintén a jobbak közé tartozott.

Táviratok

Az angol—oroszk konfliktus. Budapest, okt. 30.

Vigóból jelentik: A Lancaster nevű angol cirkálóhajó parancsnoka ma délelőtti ideérkezett. A parancsnok Rosdesztvenszky tengeri nagygyl tanácskoztott és reggel 6 órákor újra tovább utazott. 5 más angol hajó a Cies szigetek közelében cirkál. A Roddam nevű szénszállító hajó este 6 órákor ideérkezett.

A német kereskedelmi szerződések. Bécs, okt. 31.

Az Ausztria és Magyarország és a német birodalom között megkötendő vámt és kereskedelmi szerződés tárgyalásainak megsüregése érdekében a német szövetségi kormány a külügyminisztériummal, továbbá az osztrák és magyar kormányokkal egyetértően elhatározta, hogy Posadowszki gróf belügyi államtitkárt legközelebb Bécsbe küldi, hogy az államtitkár az illetékes ténnyezőkkel Budapesten és Bécsben beható tárgyalásokat folytathasson.

Mint hogy ennél fogva szükségessé vált, hogy mindkét kormány a közös vámt és kereskedelmi tanácskozásnak az utolsó tíz nap alatt kidolgozott javaslatait, haladéktalanul jóváhagyja, közös minisztertanács volt egybehívandó, a mely ma délelőtti 11 órákor Goluchovszky gróf külügyminiszter elnökelete alatt össze is állt. E tanácskozás során, a melyen Szogyény-Marich berlini nagyköveten kívül Körber dr. és gr. Tisza miniszterelnökön kívül apénzügyi és földművelésügyi miniszterek is részt vettek, beható tárgyalás alá vették az összes figyelembeveendő tárgyalási anyagot és a Németor-

szággal megkezdett szerződési tárgyalások folytatásához szükséges határozatokat kölcsönös megegyezéssel meghozták. A tanácskozás fél 2 órákor ért véget.

Leégett takarmánygyár. Hatvan, okt. 31.

A selypi erőtakarmánygyár az éjjel teljesen leégett. A gyár a selypi ezukorgyár tulajdona volt. A kárt még nem állapították meg, de előre láthatólag nagymérvű.

Felolvas szerkesztő: HERCZEG JBNÓ. Lapkiadónos: GOMBOS FERENCZ.

NYILTTÉ R. NAGY JENŐ a merikai szápadlás nélküli műfog speciálalista.

Vesselényi Miklós u. 6. sz. (Dr. Goth ház.) Fogad: d. e. 8—12. d. u. 2—6.

A világhírű Müncheni sör Pschor-Brau poharaként is kapható Deák Ferencz-utca 8. sz. tisztelettel: PFERSCHY J.

3526 Diszokmánya: kitüntetés! 15—100

Bernáth E. Sándor varrógép kerékpár

any raktára és hangszór-üzlete a n. kir. posta- és táv. szállitója Kolozsvár

Osszes arcmat havi részletfizetésre is adom és azokért 5 évig felelek. — Szakszerű villamos világítással és motorerőre berendezett mechanikai műhelyben a javításokat gyorsan és jutányos árban készítem. Nikkelzéseket, különféle színű emallitrozásokat saját furdomben és kemoenzemben állítok elő. Karékpárkölcsönző osztályt tartok fenn! Telefon 412.

Sz. 1586—1904. vhtó.

3649 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a budapesti VIII-X. ker. királyi járásbíróságnak 1903. évi Sp. V. 435/25. számú végzése következtében dr. Deák Albert ügyvéd által képviselt Friedmann Farkas és társa javára Bernáth Ede Sándor ellen 126 kor. 53 fillér s járuléka erejéig elrend 1904. évi augusztus hó 27-én fogantatosított kielégítési végrehajtás útján le és felül foglalt és 2438 koronára becsült követező ingóságok, ugymint: vascassa, kerékpárok, varrógépek hangszerek stb. nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a helyi városi kir. járásbíróság 1904. évi VI. 1360/3. számú végzése folytán 126 korona 53 fillér tökekövetelés és egyéb bíróság már megállapított és az ezutáni köllések erejéig Kolozsvárt, Széchenyi-ter 40. szám alatt leendő eszközlésére 1904. évi november hó 4-ik napjára délután 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legelőbbit ígérőnek szükség esetén becsarona alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverező ingóságokat mások is le- és felül foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kolozsvárt, 1904. évi okt. hó 13. napján.

Ligeti József, kir. bír. végrehajtó.

HOGY EGÉSZSÉGÜNKET ÖVJÜK, IGYUNK

REPÁTI

A-AMPÉR

BÁTHORI-FORRÁS ÉGVÉNYES

GYÖGY-SAVANYÚVIZET

M. kir. Belsőgyógyászati rendelet 1901. évi 1900. sz. 10.

UJ! KOLOZSVÁRT UJ!

Fésl J. Szálloda!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy:

1904. év október 29-én „Elsőrangú Szállodámat“ étteremmel és külön éttermekkel megnyitom.

A t. közönség pártfogását kérve, vagrok teljes tisztelettel

FÉSZL JÓZSEF, szállodás — Kolozsvárt.

Uj üzlet! Uj üzlet!

„A tisztelt közönség b. figyelmébe ajánlja dusan felszerelt kalap és sapka rak-tárát.“

= Kolozsvárt, Mátyás király-ter 17-ik száma latt. =

SZŐLLŐ- ojtványok!

Amerikai alanyba ojtott 100.000-nél több szakványminőségű, gyökeres fás ojtványok, legkiválóbb csemege és borfajokból, teljesen fajtiszta, tökéletesen forrott, dús gyökérzetű példányok mérsékelt árakon, őszi vagy tavaszi szállításra megrendelhetők:

Grosz és Roner, Jeke

Kolozsmegye, szőlőtelep tulajdonosoknál.

Uj üzlet!

Bátorkodom a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani a Deák Ferencz-utca 12. szám alatti ujonnan berendezett üveg, porcellán és lámpa kereskedésemet.

Elvállalok: épület üvegezést, képerketet, ugyszintén lámpák javítását a legjutányosabb árak mellett.

Kérve a n. é. közönség szives pártfogását, maradok mély tisztelettel

CSIZHEGYI JÓZSEF.

Szolid árak!

3632 3—10

Izléses

könyvnyomdai munkákat legelőbbit árban készit GOMBOS FERENCZ nyomdaja.

Feltűnést keltő árak!

Női egus cipő 2.40	Női fűzős cipő fekete és színes 2.60	Női gombos cipő 2.75	Női fűzős cipő box-calf 3.50
Férfi egus cipő borított és sima 2.50	Férfi hegymászó cipő 2.75	Férfi egus vagy fűzős box vagy sevráu 4.	Fekete női félcipő 1.80
Női félcipő színes 1.80	Női szürke vitorlavász. félcipő 90 kr	Férfi vitorlavász szürke félcipő 1.	Női félcipő gummival 1.20
Fekete és színes fűzős cipők leánykák részére 1.80	Fekete s színes gombos cipők leánykák részére 2.	Fekete s színes fűzős cipők leánykák részére 1.80	Női szalon cipő lakk vagy zergebőr 1.30

Különlegesség: 3440 15—30

„Goodyear Welt“ American boots!

TURUL

cipőgyár r.-t., főraktára:

KOLOZSVÁRTT Wesselényi Miklós-utca 6. sz. a.